

της **Δέσποινας Κουτσούμπα**

Σημείωση: Το κείμενο που ακολουθεί είναι κείμενο σκληρής κριτικής, που γράφεται με αφορμή την ψήφιση του ΠΕΣΔΑ και τα ερωτήματα που αυτή ανοίγει για την αριστερά, από τη σκοπιά ενός ανθρώπου που πιστεύει ότι τα μέτωπα δεν παράγονται από συγκολλήσεις, αλλά μέσα από το άνοιγμα των αντιθέσεων και τους αναγκαίους μετασχηματισμούς -διαδικασίες εξαιρετικά επώδυνες και οι δυο, λιγότερο επώδυνες όμως από την ήττα μιας ολόκληρης κοινωνίας. Με αυτή την έννοια, ο πραγματικός του τίτλος είναι: **«ένα δύστροπο κείμενο για μια δύσκολη υπόθεση».**

Το τελευταίο Περιφερειακό Συμβούλιο Αττικής (8/10) είχε -κατά μια έννοια- όντως ιστορικό χαρακτήρα. Αν σκεφτεί κανείς ότι πριν τις περιφερειακές εκλογές του 2014 το ζήτημα της διαχείρισης των απορριμμάτων στην Αττική και τα «συμφέροντα» που την τριγυρίζουν, είχε θέση ανάλογη με αυτή που είχε το «Μνημόνιο» στην προεκλογική περίοδο του Γενάρη, τότε καταλαβαίνει ότι η προχτεσινή ψήφιση από την Δύναμη Ζωής του σχεδιασμού για τα απορρίμματα που απλώς παραδίδει τα σκουπίδια (άρα και τη ζωή μας και το περιβάλλον) στα ίδια -ακριβώς- συμφέροντα, ισοδυναμεί με την ψήφιση του Μνημονίου από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ. Όπως η ορκωμοσία της Ρ. Δούρου στη Φυλή ήταν το ακριβές αντίστοιχο με την κατάθεση στεφάνου του Τσίπρα στην Καισαριανή, λίγο πριν υπογράψει το 3ο Μνημόνιο.

Και η εικόνα ήταν αντίστοιχη: στο κάτω διάζωμα σύμβουλοι, Δήμαρχοι και παράγοντες, στο πάνω διάζωμα κάτοικοι της Φυλής, του Γραμματικού και της Κερατέας, που άκουσαν τη Δούρου να υπόσχεται προεκλογικά το «οριστικό κλείσιμο της Φυλής», το σταμάτημα του «περιβαλλοντικού εγκλήματος στο Γραμματικό», τη «σύγκρουση με τα συμφέροντα», να βλέπουν τους συμβούλους της Δύναμης Ζωής να υπερψηφίζουν όσα πριν κατήγγειλαν.

Το ότι η Ρ. Δούρου προερχόταν από τη πιο δεξιά γραμμή του ΣΥΡΙΖΑ -πολύ πριν τη στροφή όλου του κόμματος στον «ρεαλισμό»- ήταν γνωστό τοις πάσι. Γι' αυτό και κάποιοι εντυπωσιάστηκαν όταν είδαν τα ψηφοδέλτια της Ρ. Δούρου το 2014 να στελεχώνονται από τόσα μέλη του Αριστερού Ρεύματος -το κάνουν για να στηρίξουν το κόμμα σε μια κεντρική πολιτική μάχη, είπαν. Όταν η Ρ. Δούρου ανέλαβε την διοίκηση της Περιφέρειας, τον Σεπτέμβρη 2014, διόρισε 6 θεματικούς αντιπεριφερειάρχες, εκ των οποίων οι 3 προέρχονταν από το Αριστερό Ρεύμα. Για λόγους εσωκομματικών ισορροπιών μάλλον, ή ίσως για να ελέγχουν σε ποια κατεύθυνση πηγαίνουν τα πράγματα στην περιφέρεια -ψέλλισαν τότε. Κι όταν στη συνέχεια ο Γ. Γαβρίλης, αντιπεριφερειάρχης Πειραιά και εξέχον στέλεχος του Αριστερού Ρεύματος, ανέλαβε να υπερασπίζεται με πάθος κάθε κίνηση της νέας Περιφερειακής Αρχής -ακόμη και αυτές που ήταν στην αντίθετη κατεύθυνση από τις προεκλογικές εξαγγελίες του ΣΥΡΙΖΑ- κάποιοι το απέδωσαν στην προσπάθεια να φανεί η παράταξη του ΣΥΡΙΖΑ ενωμένη προς τα έξω. Δε μπορεί, όμως, στο εσωτερικό της παράταξης θα γινόταν κάποια κριτική, σκέφτονταν...

Τότε. Σήμερα όμως; Η μετάλλαξη του ΣΥΡΙΖΑ έχει ολοκληρωθεί, το τρίτο Μνημόνιο ψηφίστηκε, οι μάσκες έπεσαν, το Αριστερό Ρεύμα έφυγε από τον ΣΥΡΙΖΑ (αφήνοντας πίσω του βέβαια κάποιους που, αφού διορίστηκαν σε κάποια θέση στο κράτος, άλλαξαν στρατόπεδο), κατηγόρησε τον Τσίπρα για «προδοσία» και κάλεσε σε αγώνες για την ανατροπή αυτής της πολιτικής. Βέβαια, «αυτή η πολιτική» είναι η πολιτική που εφαρμόζει η Δούρου από πέρσι. «Αυτή η πολιτική» είναι η πολιτική του νέου ΠΕΣΔΑ -όπως έχουν

καταδείξει με κείμενά τους και τοποθετήσεις τους και μέλη της ΛΑΕ τα οποία έχουν συμμετάσχει ενεργά όλα αυτά τα χρόνια στα κινήματα και τις επιτροπές που σχετίζονται με τη διαχείριση των απορριμμάτων.

Είχαν λοιπόν πολλούς λόγους, σε αυτό το Περιφερειακό Συμβούλιο, τα στελέχη του Αριστερού Ρεύματος (και νυν μέλη της ΛΑΕ) να καταψηφίσουν. Κι όμως, μόνο δύο καταψήφισαν (η Φλώρα Νικολιδάκη, που δήλωσε δημόσια και την αποχώρησή της από την παράταξη της Δούρου και η Άννα Βασιλάκη. Καταψήφισε επίσης ο Μ. Μαντάς που προέρχεται από την ΚΟΕ). Τα άλλα στελέχη του Αριστερού Ρεύματος όχι μόνο υπερψήφισαν τον ΠΕΣΔΑ, αλλά φρόντισαν να υπερασπιστούν δημόσια την επιλογή τους: με δύο τοποθετήσεις (της αντιπεριφερειάρχη Κ. Θανοπούλου και του συμβούλου Δ. Δημάκου) βάφτισαν το κρέας ψάρι, εκθειάζοντας τον νέο σχεδιασμό της Δούρου για τα απορρίμματα. Και βέβαια δεν θέλησαν να ανέβουν καν στο πάνω διάζωμα...

Δεν ήταν η πρώτη φορά που τα μέλη του Αριστερού Ρεύματος ήρθαν αντιμέτωποι με παρόμοια ζητήματα: είχαν προηγηθεί οι ψηφοφορίες για τον προϋπολογισμό (όταν πέρσι τον Οκτώβρη υιοθετήθηκε κατά 90% ο προϋπολογισμός Σγουρού), για τα Αστέρια Γλυφάδας (όταν αρκετοί σύμβουλοι της Δούρου καταψήφισαν, ελάχιστοι όμως από αυτούς ανήκαν στο Αριστερό Ρεύμα), η ψηφοφορία για τα αποθεματικά της Περιφέρειας. Επίσης, δεν είναι η πρώτη φορά που έρχονται αντιμέτωποι με τη σχέση της Διοίκησης Δούρου με μικρά και μεγάλα συμφέροντα: πολύ πριν ο Τσίπρας υπογράψει το Μνημόνιο, η Ρ. Δούρου και ο Χρ. Καραμάνος προσπαθούσαν να μπάσουν από το παράθυρο της Περιφέρειας τη Siemens, κι όταν η απάτη αποκαλύφθηκε, στράφηκαν κατά των υπαλλήλων! Τι άλλο μπορεί να περιμένει κανείς για να διαφοροποιηθεί από τη Δύναμη Ζωής;

Δυστυχώς, η γραφειοκρατική λογική και η καθεστωτική νοοτροπία δεν δημιουργήθηκαν τώρα στο Αριστερό Ρεύμα, είναι υπόθεση χρόνων – τώρα κανονικά θα 'ταν η ώρα, μετά από όλη αυτή την εμπειρία, να απαλλαγεί από αυτές. Όμως, ο Γ. Γαβρίλης δεν «αναγκάστηκε» να συνεργαστεί με τη Δούρου, ήταν καταστατικά προορισμένος για το ρόλο. Ως συνδικαλιστής του ΣΥΝ (και μετά ΣΥΡΙΖΑ) στον ΗΣΑΠ ήταν αυτός που είχε καταθέσει στον Εισαγγελέα ότι η σύμβαση της ΟΙΚΟΜΕΤ του Οικονομάκη ήταν σύννομη. Ως συνδικαλιστής του Αριστερού Ρεύματος –και με αντίθεση της πλειοψηφίας του τότε ΣΥΡΙΖΑ– επέλεξε να γίνει αντιπρόεδρος του Παναγόπουλου στη ΓΣΕΕ των πρώτων μνημονιακών χρόνων, τότε που ο Πρόεδρός της έμπαινε από την πίσω πόρτα στο Υπουργείο Εργασίας για να μη συναντήσει απεργούς εργαζόμενους –και βέβαια αναγκάστηκε να παραιτηθεί τελικά όταν η ΓΣΕΕ πήγε και συναντήθηκε επισήμως με την Τρόικα! Ως αντιπεριφερειάρχη Πειραιά πήρε για σύμβουλό του τον Βασιλειάδη, πρώην πρόεδρο και διευθύνοντα σύμβουλο της ΣΤΑΣΥ (επί Μνημονίου) και απηνή διώκτη συνδικαλιστών του ΜΕΤΡΟ. Δεν είναι προσωπικό το θέμα, είναι θέμα στάσης και αντίληψης και η λίστα παρόμοιων περιπτώσεων είναι μακρά. Όπως έχει ήδη αρχίσει και μακραίνει η λίστα των περιπτώσεων που, με ευθύνη κυρίως του Αριστερού Ρεύματος, παραμένουν αλώβητες οι κοινές παρατάξεις με τον κυβερνητικό ΣΥΡΙΖΑ (λ.χ. Εργατικό Κέντρο Θεσσαλονίκης, ΑΔΕΔΥ κλπ).

Υπάρχουν βέβαια πολλά «επιχειρήματα», όταν κάποιος δεν θέλει να ζυμώσει. Υπάρχει το επιχειρήμα «να μείνουμε στην παράταξη γιατί υπάρχουν κι άλλοι που παίζουνται». Μόνο που αυτά τα επιχειρήματα δοκιμάστηκαν (σε μεγαλύτερη κλίμακα) ήδη από τον Ιούλιο και έδειξαν τα αποτελέσματά τους: όταν ο Π. Λαφαζάνης και ο Δ. Στρατούλης δεν παραιτήθηκαν από υπουργοί, όταν οι βουλευτές του Αριστερού Ρεύματος δεν έφυγαν –ως όφειλαν– από την Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ που ψήφιζε σωρηδόν προαπαιτούμενα, όταν η Αριστερή Πλατφόρμα έμεινε «για να πάρει το κόμμα στο συνέδριο». Δοκιμάστηκαν και απέτυχαν.

Υπάρχει και το επιχειρήμα «να μείνουμε γιατί κάνουμε έργο». Μόνο που το «έργο» δεν υπάρχει πέρα κι έξω από την πολιτική που ασκείται –και αργά ή γρήγορα υποτάσσεται σε αυτήν. Άλλωστε με το ίδιο επιχειρήμα, θα μπορούσε κάποιος να μείνει και στη (μνημονιακή) κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ για να «κάνει έργο».

Για την ακρίβεια, κάποιιοι λένε ότι το κάνουν: κάπως έτσι ο Θ. Δρίτσας έμεινε στην κυβέρνηση για να ξεπουλήσει το λιμάνι του Πειραιά με... καλύτερους όρους!

Δουλειά της αριστεράς είναι να γκρεμίσει με κάθε τρόπο τη μνημονιακή πολιτική -κι όχι να την διαχειριστεί. Κι αυτό δεν γίνεται από τις θέσεις της διοίκησης, αλλά από το δρόμο, από τις λαϊκές συνελεύσεις, από την αντιπολίτευση. Όπως δεν μπορείς να είσαι υπουργός μιας μνημονιακής κυβέρνησης και να λες ότι κάνεις αντίσταση από το πόστο σου, έτσι δεν μπορείς να είσαι και αντιπεριφερειάρχης μιας Περιφερειακής Διοίκησης που ασκεί τις ίδιες πολιτικές και να λες ότι το κάνεις για να αντισταθείς. Με το να είσαι κομμάτι αυτής της διοίκησης δεν οικοδομείς αριστερά και αντίσταση, αλλά αριστερό άλλοθι στις παραλλαγές των μνημονίων.

Το Αριστερό Ρεύμα δεν απέκτησε τώρα αυτές τις αντιλήψεις στο εσωτερικό του. Τώρα όμως έχει αποδειχτεί ότι αυτές οι λογικές δημιουργούν δυσπιστία στον κόσμο -και κυρίως στον κόσμο εκτός αριστεράς και κομματικών διαδικασιών. Εκτός αν το «πάθημα» των βουλευτικών εκλογών σε κάποιους έγινε (καθεστωτικό) «μάθημα» ότι «όποιος βγαίνει από το μαντρί τον τρώει ο λύκος» -και ο νοών νοείτω.

Οι πολιτικές συνεργασίες και τα μέτωπα δεν χτίζονται με γενικές διακηρύξεις. Κρίνονται σε συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές και πρακτικές. Δεν μπορούμε να πάμε στο Γραμματικό ή στη Φυλή με οποιονδήποτε ψήφισε αυτόν τον ΠΕΣΔΑ -ακόμη κι αν σκίζει τα ιμάτιά του ότι παλεύει ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του ΟΛΠ. Και δεν είναι τυχαίο ότι αυτοί που καταψήφισαν είναι αυτοί με τους οποίους βρισκόμασταν και στις κινητοποιήσεις της Φυλής και του Γραμματικού από πριν.

Άρα τι; Το ερώτημα δεν είναι, προφανώς, αν ένας πολιτικός χώρος όπως η ΛΑΕ (που μάλιστα τώρα συγκροτείται) έχει έξι μέλη που ψήφισαν υπέρ του ΠΕΣΔΑ της Δούρου, άρα απορρίπτεται εκ των προτέρων η όποια συνεργασία. Στην τελική, ο ίδιος χώρος έχει και δύο μέλη που καταψήφισαν, πολλά μέλη που έχουν αγωνιστεί για να μην έρθει αυτός ο ΠΕΣΔΑ, και πολλά περισσότερα μέλη που δεν θέλουν να έχουν καμία σχέση με την παράταξη της Δούρου. Το ανοιχτό ερώτημα είναι, όμως, ποια λογική από τις δύο θα υιοθετήσει ως πολιτική στάση η Λαϊκή Ενότητα.

Το πραγματικό -και ανοιχτό- ερώτημα για τη ΛΑΕ είναι αν στο νέο πολιτικό σχηματισμό θα κυριαρχήσουν οι τάσεις ενσωμάτωσης ή οι τάσεις ρήξης, αν θα κυριαρχήσει η γραφειοκρατία και η καμαρίλα των εσωκομματικών ισορροπιών ή η φωνή του κινηματικού κόσμου. Μόνο που αυτό το ερώτημα δεν τέθηκε χτες. Το ερώτημα αυτό ήταν ήδη ανοιχτό πολύ πριν φύγει το Αριστερό Ρεύμα από τον ΣΥΡΙΖΑ. Γιατί ήδη από τότε στο Αριστερό Ρεύμα -και ακόμη περισσότερο στην Αριστερή Πλατφόρμα- συνυπήρχαν η γραφειοκρατία και οι ριζοσπαστικές φωνές. Μόνο που ήταν σαφής και αδιαμφισβήτητη η υπεροχή της πρώτης. Εδώ έγκειται και η εγκληματική ευθύνη όσων ήξεραν από χρόνια όλα αυτά τα χαρακτηριστικά του Αριστερού Ρεύματος και επέλεξαν να τα δεχτούν άνευ όρων και στη νέα κατάσταση.

Η ΛΑΕ συγκροτήθηκε εξαρχής ως το «κόμμα» του Αριστερού Ρεύματος, κι αυτό -δυστυχώς- ήταν επιλογή και όχι βιασύνη (όλοι ξέρουν ότι οι σχετικές συζητήσεις δεν ξεκίνησαν στις 20 Αυγούστου). Η βούληση πολιτικής και οργανωτικής κυριαρχίας του Αριστερού Ρεύματος ήταν ο θεμελιώδης (κατά την εκτίμησή μου, και ανεξάρτητα και από άλλες ευθύνες, τις οποίες έχω αποδώσει και στην ίδια την ΑΝΤΑΡΣΥΑ) λόγος που οι συζητήσεις για εκλογική συνεργασία με την ΑΝΤΑΡΣΥΑ θα κατέληγαν σε ναυάγιο. Ακριβώς γιατί η συνεργασία με το σύνολο της ΑΝΤΑΡΣΥΑ ήταν η μόνη που θα μπορούσε να διακυβεύσει την ηγεμονία του Αριστερού Ρεύματος στο όποιο μέτωπο. Κι αυτή η βούληση είναι ανεξάρτητη από τα υποκείμενά της, είναι ο τρόπος που λειτουργεί αντανakλαστικά η γραφειοκρατία.

Κι αυτό έγινε στη χειρότερη δυνατή στιγμή: την ώρα που χιλιάδες μέλη του ΣΥΡΙΖΑ έφευγαν σωρηδόν, την

ώρα που τα αυτιά ήταν ανοιχτά, την ώρα που όλοι συζητούσαν ποια ήταν τα «καταστατικά» λάθη του ΣΥΡΙΖΑ που είχαν οδηγήσει σε μια τόσο γρήγορη μετάλλαξη, την ώρα που όλοι και όλες μας αναζητούσαμε απαντήσεις και κατεύθυνση για το πώς αυτή η μετάλλαξη δεν θα γίνει ταφόπλακα για όλη την αριστερά. Τη στιγμή δηλαδή που τα πράγματα ήταν στην κόψη του ξυραφιού (πιάνω και το διάστημα του Ιούλη), πριν εμπεδωθεί η ήττα, και ήταν ανοιχτό το στοίχημα της οικοδόμησης άλλων προταγμάτων, της αυτοκριτικής και της ρήξης, κάποιιοι έσπευσαν να το «κλείσουν» γρήγορα γρήγορα. Γιατί οι ίδιοι δεν ήθελαν να κάνουν αυτοκριτική, γιατί οι ίδιοι δεν ήθελαν να αλλάξουν. Γιατί η γραφειοκρατία -αριστερή ή δεξιά, ρεφορμιστική ή επαναστατική- αυτό που κυρίως φοβάται (ρητά ή άρητα, δεν έχει σημασία) είναι το «να μην ξεπεραστεί», το «να μην είναι χρήσιμη», το «να μην ελέγχει τα πράγματα».

Μια παρέκβαση για να μην παρεξηγηθώ: η γραφειοκρατία ενυπάρχει σε όλους τους χώρους, είναι ενεργή και στον καθένα από μας, ειδικά αν έχει μια μικρή έστω «θητεία» στην αριστερά ή στο κίνημα. Το βλέπεις τις μικρές εκείνες φορές που μια ιδέα σου φαίνεται εχθρική γιατί σε ξεβολεύει, τις φορές που ακολουθείς την πεπατημένη γιατί «πάντα έτσι το κανεις», τις φορές που σου φαίνεται θρασύ το να διαφωνεί κάποιος μαζί σου ενώ «δεν έχει γράψει τις ίδιες εργατώρες στο κίνημα». Πρακτικές όπως η εναλλαγή στα όργανα, η κριτική και αυτοκριτική, και κυρίως η έμφαση στη δημοκρατία είναι προληπτικά μέτρα για να αντιμετωπίσει κανείς αυτόν τον κίνδυνο -ακόμη και στον ίδιο του τον εαυτό. Με αυτή την έννοια, όταν μιλάω για «γραφειοκρατία» δεν κάνω αξιολογικές κρίσεις για πρόσωπα. Και το ερώτημα αν θα ηγεμονεύσουν όψεις της γραφειοκρατίας ή όχι, είναι πάντα ενεργό σε κάθε πολιτικό χώρο.

Μόνο που η ηγεσία του Αριστερού Ρεύματος το ερώτημα αυτό έχει επιλέξει να το απαντήσει εδώ και χρόνια προς τη μεριά της γραφειοκρατίας. Ακόμη και η εμπειρία της Αριστερής Πλατφόρμας έδειξε ότι η ριζοσπαστική γραμμή, όταν έβαζε ως στόχο της το να «ξεβολέψει» τη γραφειοκρατία ή να την «τραβήξει από το μανίκι», δεν κατάφερε να το σπάσει αυτό. Κι αν δεν βλέπουμε κατάματα την πραγματικότητα, θα χαθούμε σε ερμηνείες για πολυδαίδαλες συνεννοήσεις, ιστορικές σχέσεις, προσωπικά χαρακτηριστικά, χάνοντας το βασικό.

Η οικοδόμηση μιας άλλης αριστεράς, περνά μέσα από τον μετασχηματισμό και την ηγεμονία της ριζοσπαστικής αντίληψης πάνω στη γραφειοκρατική αντίληψη, περνά από την ηγεμονία της κινηματικής πάνω στην καθεστωτική γραμμή. Μόνο που όπως εύγλωττα απέδειξε και η εμπειρία του εγκλωβισμού στον ΣΥΡΙΖΑ, αυτό γίνεται μόνο με ανοιχτές ρήξεις και τομές. Και μέσα από εκείνες τις διαδικασίες που πραγματικά ανοίγουν τον δρόμο για να ξεδιπλωθούν από τα κάτω οι αντιθέσεις κι όχι για να «κλείσουν» με από τα πάνω συνεννοήσεις. Κι αυτό, όντως, είναι ένα ανοιχτό στοίχημα για όλη την (τρωινή) εξωκοινοβουλευτική αριστερά, που θα κρίνει την έκβαση της μάχης. Εδώ που φτάσαμε, δε, μπορεί να κρίνει και το αν θα δοθεί ή όχι η μάχη.

(περισσότερα για ΠΕΣΔΑ, Siemens κλπ, εδώ: <http://anticapitalist-attiki.blogspot.gr/>)